

Röportaj
Celil ÇINKIR

YAŞAR KEMAL'İN ÜNLÜ ROMAN KAHRAMANI İNCE MEMED'E EŞKIYALIĞIN İNCELİĞİNİ ÖĞRETEN GEBENLİ ÜNLÜ EŞKIYA KOCA AHMET AĞA – III. BÖLÜM

Celil ÇINKIR: Koca Ahmet'in Eşkialık sonrası hayatına göz atalım mı biraz da? Dağdan indikten ve hapisten çıktıktan sonra neler yapmış, hayatı nasıl devam etmiş Koca Ahmet'in? Biraz da bundan söz edelim mi?

Ahmet Ağa: Elbette çok faydalı olacaktır Koca Ahmet'in ıskıyalık döneminden sonrasını gün yüzüne çıkarmak. Tabi ki buralarda, o zamanlar bir çeteleşme oluyor. Bir de şöyle bir şey var. Ahmet Kâ varmış burda. Onu annatırlar. Ahmet Kâ çok düzgün bir adamıymış. Ahmet Kâ deller. Ahmet Kâ, ağayıymış. ıskıya olduğunda Ahmet Kâ'dan mavzer istermiş Koca Ahmet. Mavzerini gönder demiş. Ahmet Kâ buna mavzeri göndermemiş. Ahmet Kâ'n güzel bir mavzeri varmış. Tabii ki mavzer bişeylerin mahanasıydı galiba gonuşmalara bakılırsa. Zaman gelmiş, geçmiş, ıskıyalıktan sonra Ahmet Kâ'n tavlasiyla, arazisiyle diyelim, bizim, dedemin, Koca Ahmet'in tavlasi yanyaniyemiş. Bir gün işe giderken yolu düşmüş. Demiş kine, Ahmet Kâ, seni vuracaktımı da demiş. Bir türlü vicdanım elvermedi seni vurmiye demiş. O da demiş kine Ahmet Ağa, beni niye vuracaktın sen? demiş. Dedem de sen onu daha iyi biliyon Ahmet Kâ demiş. Ahmet Kâ da "Sen söyle de bir de senden duyayım demiş" Gene de vurmaya niyeti varmış aslında. Düzgün adamıymış Ahmet Kâ. Ne diyecek bakalım Ahmet Kâ. "Ahmet Ağa demiş, sen benden bir mavzer istedin demiş. Mavzeri vermedim diye mi beni vuracadin demiş". Yooo Ahmet Kâ demiş. "Ahmet Ağa sana o mavzeri niye vermedim pekiyi biliyon mu bunu demiş. Şimdi demiş sen dağdaki ıskıyaları namusumuzu korumak için köye indirmezken, böyle yaparak köyün namusunu gorurkan, içerdeki ıskıyalar için de bana lazım olur diye vermedim demiş." Böyle konuşarak gitmişler. Yani Ahmet Ağa'nın, düzgün adam olduğundan vicdanım elvermedi vurmaya diye demesi çok önemli. Tabi ki yargılamış kendini bir yerde Koca Ahmet. Efendime söylüyeyim, Koca Ahmet böyle bir insanıymış.

Koca Ahmet'in ıskıyalık döneminden sonra, Koca tabi kine kendi sinesine çekilmiş. Bu yollar yol değil demiş kendi kendine. Zaten köyden gendine azzık taşıyan, yemek götüren insanlar eşkiya olmak istediği zaman, onnara şöyle hitap etmektedir Koca Ahmet; "Bu .oku ben bir sefer yedim, içine düştüm çıkamıyorum. Bir kengerin gasırtısından gorkuyoruz diyen Koca Ahmet kendi sinesine çekilmiştir.

Celil ÇINKIR: Kenger'in gasırtısı nedir efendim? Ben biliyorum da bilmeyenler için açıklamak ta yarar var diye düşünüyorum.

Ahmet Ağa: Rüzgar estiği zaman kenger dikenini rüzgarın etkisiyle bir ses çıkarır. Bir hışırtı çıkarır. Bir haşırtı çıkarır. Budur kengerin gasırtısı. O zamanlar öyle hitap etmiş. Ve o insanlar

der kine; “Deden der, dedeyin sayesinde bizim hayatımız kurtuldu der. Yoksa bizler ışıkiya olacaktık der”

Yaa, efendime söyleyeyim, o zamanlarda, ışıkiyalık döneminin sonralarında, tabi ki buralarda, köylerde, çeteleşme güçlü olmaya başlar. Daha doğrusu çeteleşme önem kazanmaya başlar. Ağalık, beğlik devrinin zamanı. Tabii ki Koca Ahmet ışıkiya iken, Çukurova’dan olsun, zenginden alıp fakire verirmiş. Çukurova’nın ağalarından alırmış, zenginden alıp fakire verirmiş. Zengin olup da veyahut illa ki zengin olandan değil, zulüm eden zenginden alırmış aslında sadece. Misal Abdullah Bey zenginimış. Abdullah Yaycıoğlu. Onun haklı olduğuna kanaat getirince vurmaması çok önemli bir olay Koca Ahmet’in ışıkiyalıktaki tavrını anlamak için. O olaydan sonra hep Abdullah Yaycıoğlu’nun yanında yer almıştır. Bu böyle biliniyor.

Koca Ahmet, ışıkiyalık devrinden sonra, tabii ki Topaşın kızı Hatçe’ylen evleniyor. Topaş Kumarlı tarafından. Efendime söyleyeyim, Koca Ahmet, tabii ki, ışıkiyalık bittikten sonra, yine buralarda yaşanan zulümlere sessiz kalmak istese de nereye kadar yapacaktır bunu, bu da ayrı bir konu. Burda Yusuf diye biri var. Çete kurmuş yani bu kişi. Kötü Yusuf çetesi derler bunun adamlarına. Burda milletin malını alırmış, sığırlarını kesellerimış bunnar. Tabii ki, Kötü Yusuf dönemi başlamış, Koca Ahmet’in. Koca Ahmet, bir gün bu Kötü Yusuf denilen adamın çetesi Fakıların çok döğüşüllerimış. Fakıların evi de bizim evin yanındayımış. Zaten onun bombası da patladı. Korucu Yusufardan birkaç kişiyi vurdu, geçmiş yıllarda, o dönemlerde. Fakıların kavgası Yusuf’un çok eskiden beri gelirmiş, öyle devam edip gidermiş kahgaları. Bir gün Fakıların evini basmışlar. Koca Fakı derik, rahmetli oldu, kapıya çıkmış. Yusufar beş kişi basmış evini. Yusufar gittikten sonra, Koca Ahmet demiş kine; “Boynuyoğun enayi, Boynuyoğun enayi, demiş Koca Fakı’ya.” Koca Fakı bu sözden bişet annamamış. Bu sefer de dedem “Fakı boynuyoğun enayi demiş.” Koca Fakı; “buyur Ahmet dayı demiş”. Koca Ahmet; “Evde heç silah yokmuyudu demiş”. Vardı Ahmet dayı demiş, Koca Fakı. Koca Ahmet; “Evde hiç erkek yokmuyudu demiş” Nasıl kiş Ahmet dayı demiş, Koca Fakı. “Ulan demiş onnarın beşini vursanız, biriniz çıksanız da beni de şahit yazdırsanız demiş, evi basmaktan yatacaanız en fazla bir yıl” demiş. “Heç sorma Ahmet dayı” demiş, Koca Fakı. Neyise bu olay böyle geçmiş.

Ve kardeşi Koca Memmet ile hasım olması var Koca Ahmet’in. Artık kardaşıyınan düşmanlık devri başlar. Koca Memmet, Eteğine düşkünümüş. Namus kavramı birazcık zayıfımış. Bir insan tabii ki âdemoğlundan gelen bir şeyi var. Habil-Kabil, kötü-iyi, namuslu-namussuz. Efendime söyleyem, Koca Ahmet’te bu yokmuş. Merdimiş, yiğidimmiş, namusuna çok düşkünümüş.

Efendime söyleyem, Koca Ahmet bir gün yine kapıda oturuyorumuş. Bir bağartı gelmiş. Küfürlerinen falan. Yine bu Yusufar demiş yoksa Fakılarla mı dövüşüyor demiş? Süügün ucuna çıkmış. Yani balkonun önüne çıkmış. Bakmış ki kardaşını kovalıyollar. Yoldan bağarmış. Yola bağarmış. Kötü Yusuf! Kötü Yusuf! Demiş Yusufar çetesine. Ne ulan derdiniz demiş. Benim evin önüne gelip ahkam kesmeye utanmıyor musunuz demiş. Ahmet Ağa, “durum böyle böyle, gelimize dolandı, ordan Haytaların ağılına kaçtı, ordan da birkaç tane vurduk, buraya kaçtı” demiş. Durum bu demiş. Şimdi Koca Ahmet, namuslu bir adam. Ama kardaşı

namussuz. Leke getiriyor eve. Koca Ahmet demiş kine; “Kötü Yusuf demiş, o pezevağı. Onu olöayın olduğı yerde öldürseyidiniz gelirdim sizin ayağınızın altını öperdim” demiş. Amma gelip benim evimin etrafında ahkam kesmeniz heç iyi bişet değel demiş. Benim üç tane leşim var, beş tane daha olsa ne yazar defolun gedin ulan hayvanlar demiş. Efendime söyliyeyim, tabii ki Yusuf lar çekip gittikten sonra, insanlar bunu anlatıyorlar hep dama toplanmış, Musul Osman varımış. Dedemin, Koca Ahmet’in ışıkyıa çıktığı evin sahipleri. “Yusuf, Yusuf “demiş. “İyi ki dönüp geldiniz” demiş. Dönüp gelmeseydiniz demiş, Koca Ahmet’in kapısında bir kelime daha etsiyediniz demiş, Ahmet Ağa beşinizi de gürk tavık gımı yere sereridi demiş. Haklısın Osman Ağa demiş Yusuf, savuşmuş gitmişler bunlar oradan. Efendime söyleyeyim, aradan bir hafta falan geçmiş, Yusuf lar, Yusuf Çavuş, bu Kötü Yusuf falan, mal kesmişler. Dedemi davet etmişler. Aracı koymuşlar. Musul Abdurrahman isminde birini. O zamannarın önde gelen birisiyimiş bu. Neyise efendime söyliyeyim, bunların hepsi barışmak için tabii ki. Yusuf lar, Kötü Yusuf lar falan zulüm edellerimiş. Tabii ki bu camiada hasım aldılar karşılarna Koca Ahmet’i. Rahat hareket edemeyecekler. Onun için barışmaları lazım. Koca Ahmet ile dost olmaları lazım. Onunla aralarını iyi tutmaları lazım. Neyise, yemeğe varmış dedem. Eletmişler, barıştırmak için. Yemeğı yedikten sonra, kötü kötüdür ya, illaki kötüler, kötü bir şeyler konuşacaklar. Yemeğı yedirdim diye, sanki sapını alacak. Ahmet Ağa sen de bize katıl demiş. Yooo demiş, Koca Ahmet. Yedik içtik sofrada bitti. Muhabbetimiz buraya kadarımış. Barıştık. Bana dokunmayan yılan bin yaşasın demiş. Ne haliniz varışa görün hesabı Koca Ahmet böyle bir hayat yaşamış.

Efendime söyliyeyim, o arada tabii ki, Yusuf ların Koca Memmet’i, kardaşını kovaladığında, kardeşine inmiş. Yanına varmış. Kardaşına demiş kine; “Sen de İsmail Ağa’nın bilmem neyinden düşmesin, ben de demiş. Sen de Elif Garı’dan doğmasın ben de. Sen niye bu kadar şerefsizsin. Senin ettiğın yeter” demiş. Bun a üç- dört tane tokat vurmuş. Buna vurduktan sonra, tabii ki demiş kine; “Pezevenk demiş, senin demiş, evdeki avradın demiş, senin gimi yirmi tene pezeveğe yeter demiş. Çek git demiş bir daha benim yanıma gelme demiş.” Pisliğini yediğın yerde temizle gel demiş. Babıyan ocağına sığınma, yani bana sığınma demiş. Pisliğini temizle gel demiş. Sana ne yapsalar bile bundan sonra sana sahip çıkmam demiş. Ve böylece hayatı gelip geçmeye devam etmiş.

Efendime söyliyeyim, tabii ki bu Yusuf lar olayı nasıl devam etmektedir. Koca Memmet’in Omar KAYRAN adında bir oğlu var. Ömer KAYIRAN. Ömer KAYIRAN evleniyor. Sülla’nın damı derik, orada, Murtaz Ağanın evinin üstünde, düğünü oluyor orada bunun. Tabii ki bunnar ağa o zamannar. Bunnarın düğününe Savcı gelmiş, Hâkim gelmiş. Tabii ki dedem de varmış. Koca Memmet ne gadar kötü de olsa, dedem kinci değilimiş. Yeğenimin düğünü diye varmış. Düğünde oturmuşlar, savcı bey falan içiyollarımış. İlk defa orda içmiş zaten. Savcılar dellerimiş, Ahmet Ağa eskileri annat, ışıkyalık yıllarını annat. Annatmazımış Koca Ahmet. O arada bir şey almak için ayağa kalkmış. Altından sandalyeyi çekmişler. Hangi pezevenk çekti bunu diye dönüşün, bir bakmış ki Kötü Yusuf’la Koca Memmet yan yana oturuyor. Oturdıkları yerden dedeme bakarak, Koca Ahmet’e bakarak, kinnalı kinnalı konuşullarımış. Gülüşüllerimiş böyle. Tabii ki sandalyeyi çektiren onnar çocuğa. Bir çocuk çekiyor Memmet

isminde. Kirtil Memmet derik. O arada dedem oraya varıyor, onların yanına varıyor Koca Ahmet. Kötü Yusuf’a bakıyor bakıyor öyle, diyor kine; “Düne kadar namus namus diyordunuz, şimdi namuslu mu oldunuz ikiniz de diyor. İkinizin de kafasını birbirine çatar öldürürüm bak diyor. O arada savcı falan ayağa kalkıyor, Ahmet Ağa yapma, etme diyollar. Boş ver falan diyerek sakinleştirerek düğünü bozmamak istiyollar. Gel annat diyollar. Tabii kine, Koca Ahmet’in morali bozulmuş, Kardeşidir o pislği yapan. O arada kalkıyor ayağa, varıyor diyor kine, savcı falan anlat diyeşin, “annatılacak bişey yok” diyor. Ben diyor o pezeveg için gelmedim diyor, kardeşinden dolayı, kardeşini kast ederek. Ben diyor Omar Yeğen için geldi idim diyor. Aha gene geri gidiyorum diyor. Bırakıyor düğünü gidiyor. Koca Ahmet böyle bir adam. Tabii ki o zamannar oynanan bir oyun bunnar. Çeteleşme. Yusuf Çavuş Koca Ahmet’i safına alamadı. Ama onun kardaşı Koca Memmet’i aldı. Yani dolaylı da olsa sırtını Koca Ahmet’e dayamanın hesaplarını yaptı Kötü Yusuf. Bunnar burada zengin oldular hep. Şu anda baksan kötülük hükmetti Geben’e. Koca Ahmet’i kullanamadı. Şu anda revaçta olanın kötülük veya zulüm olduğu annaşıyor, uzaktan baktı mıydın. Her yanda bunnarın borusu ötüyor kısacası. Nereye baksan bunnar hükmediyor. Her yanda bunnarın dedikleri oluyor. Günümüzde de bu böyle maalesef. Yani bir hilelik dönüp gidiyor. Maalesef günümüzde gücün ölçüsü parayla orantılı. Para kimdeyse güç onda. Bu benim düşüncem tabi ki. Aslında diğer yandan da böyle düşünmenin de yanlış olduğunu biliyorum. Çünkü bizler imanlı insanlarız. Kadere tevekkül etmiş insanlarız. Zalimlerin şerrinden Allah’a sığınmak gerekiyor. Efendime söyleyeyim, ama biz ne yapsak ta yine nafile, güç hep bunların elinde. İyilik ve kötülük kavramının içiçe girdiği bir zamanda yaşıyoruz. Neyin iyi neyin kötü olduğunun ölçüsü ve ayırıcısı maalesef hep maddi güç olmuş. Neyse biz konumuza dönelim. Sadede gelelim yani. Koca Ahmet’i konuşmaya devam edelim.

Celil ÇINKIR: İnce Memed ve Koca Ahmet hakkın da biraz konuşalım ne dersiniz? Bu konuda bir bilginiz var mı?

Ahmet Ağa: Yaşar Kemal’in İnce Memed isimli romanını özellikle okudum. Daha önce bir başkasından da duymuştum, Koca Ahmet ile İnce Memed’in bir araya geldiklerini. Merak ettim ve kitabı titizlikle okudum. Dedem ile ilgili bölümde özetle şöyle bahseder Yaşar Kemal İnce Memed – 1 romanında. “aslında İnce Memed ışıkalığı, mertliği, yiğitliği Andırınlı ünlü ışıka Koca Ahmet’ten almıştır. Tuvaras Vadisi’nde, Ağcadağ’da ondan öğrenmiştir ışıkalığın inceliğini. İnce Memed’in ışıkalık mayası ışıka Koca Ahmet’ten geliyor diyor. Ben de tahmin ediyorum Abdi Ağa ile babamın adını yan yana koyuyorum. Çünkü babamın adı da Abdi’dir. Kim bilir belki de İnce Memed’teki Abdi Ağa ile bir ilişkisi mutlaka vardır. Zaman zaman kafama takılmıyor değil yani. Babamın adı nüfusta Abdurrahman ama Abdi diyollar. Bilemiyorum bir bağlantısı var mı yok mu? Bazı şeylerin içinden çıkamıyorum anlayacağınız.

Efendime söyleyem, Yaşar Kemal’in Vanlı olduğunu biliyorum ama Kadirli, Hemite Köyü’ne yerleşmiş babası. Orada doğmuş ve büyümüş. Ben öyle biliyorum. Yaşar Kemal İnce Memed – 1 romanında 80 – 90. Sayfalar arasında uzun uzun bahseder. İnce Memed ve Koca Ahmet’in karşılaşmalarından uzun uzun bahseder. Biraz evvel annattığım şekilde bahseder Koca Ahmet’ten. İlk karşılaştıkları yer olarak Ağcadağ’da karşılaştıklarından bahseder kitapta.

Sanırım bu karşılaşmaları Koca Ahmet'in Ağcadağ'da yakalandığı günlerden birkaç gün evveli olmalı. Öyle deniliyor. Çobanın süt getirmesi, orada İnce Memed ile muhabbet etmişler. Tabii ki bizim buralarda İnce Memed de el de Safiye Memmed deller bu kişiye bizim buralarda. Hatta ağıdı da vardır. İştirim bu ağıttan bir meyit te aklımda kaldı. Şöyle aklımda kalan kısmı

“Duvarın dibinde resmim aldılar
Ak kağıt üstünde tanıyın beni”

Hem dedemin, hem Safiye Memmed'in ruhları şad olsun. Mekannarı cennet olsun inşallah.

Celil ÇINKIR: Amin. Ruhlarına birer Fatiha bağışlayalım bu vesileyle.

DEVAM EDECEK